

**„Miért is kezdtem emberrel nagyot,
Ki sárból, napsugárból összegyúrva,
Tudásra törpe, és vakságra nagy...”**

– szakad ki a keserűség Luciferből Az ember tragédiájában, s ugyanezeket a sorokat olvashatjuk Huszti Péter „...sárból, napsugárból...” című, az Európa Kiadónál megjelent könyvének első oldalán. A színészt az a rögeszme űzi, hajtja, hogy minden szerepben ott az ember, a „sárból, napsugárból” összegyúrt teremtmény, akihez a próbák folyamán, az előadások során el kell jutnia. Legendás pályatársairól is kapunk villanásnyi anekdotákat mozaikos önéletrajzában, amelyet Debrecenben dedikált a nagyközönségnek. Amellett, hogy személyesen hozta el városunkba könyvét, mulatságos, megható, elgondolkodtató „szellemidézésre”, Karinthy Ferenc, Cini emlékének felelevenítésére invitálta mindazokat, akik szeretik a színházat, az irodalmat, a humort, az életet.

– Szerepeiben a kezdetektől fogva a sárból, napsugárból összegyúrt ember megformálására törekedett. Hogyan tudott ilyen elnéző, megértő szeretettel viszonyulni az ön által megformált karakterek emberi gyöngeségeihez, és még a negatív hősökben is megtalálni az embert?

– Ez több mint elnéző szeretet, nem erről van szó. Én pozitívan értékelem, hogy mi emberek ebből vagyunk összegyúrva, és szerettem ezt a szerepeimben is bemutatni. Igyekeztem rámutatni, hogy a nagy hősök is jóból és rosszból vannak összerakva, illetve a gonoszokban is próbáltam megtalálni azokat a rugókat, amitől ilyennek kell lenniük. Nincs csak jó vagy rossz ember. Sokfélék vagyunk: nagyszerűek, tehetségesek, hűségesek, bölcsek, kisserűek, hűtlenek, sebezhetőek, összezavarhatóak, megalázható törékeny szerkezetek. Emberek.

– Lucifer szemüvegén át vizsgálva, kendőzetlenül szól a nagy elődök gyöngeségeiről, ugyanakkor végtelen szeretettel írja le zsenialitásukat. Miért tartotta fontosnak, hogy életrajzában rájuk is emlékezzen?

– Pályatársaim Tolnay Klári, Mensáros László, Pécsi Sándor, Kiss Manyi, Bessenyei Ferenc, Márkus László nem nagy elődök számomra, hanem nagyszerű játszótársak, akiktől nagyon sokat kaptam szakmailag és emberileg egyaránt. Remélem, én is tudtam nekik adni valamit. Azért tartottam fontosnak, hogy írjak róluk, mert történeteik által tanítványaimnak, a Színház és Filmművészeti Egyetem fiatal színész nemzedékének szeretnék példát mutatni. Próbálom felhívni a figyelmüket arra, hogy milyen sokat merít az ember az életből, ha van bátorsága estéről estére saját bőrét a vásárra vinni, ha elég merész

ahhoz, hogy a saját félelmeit, örömeit, gyengeségét, szorongásait is belevigye a szerepeibe. Túl ezen, ez nem egy tankönyv, hanem egy olvasmányos írás, mindazok számára, akik a színház jövőjéért aggódnak. Ahogy a kiadó is írja, egy laza szövevény, de mégiscsak valamiféle önletrajzi alkotás.

– *Könyvét olvasva úgy éreztem, mintha bizalmába avatva, csak nekem mesélne színházról, szerepekről, érzéseiről. Nagyon közel engedi magához az olvasót. Nem érzi magát ilyenkor az író sebezhetőnek, kiszolgáltatottnak?*

– Nagyon pontosan fogalmazott. Valóban sebezhetővé válik az író, amikor elhatározza, hogy megmutatja saját gátjait, beavatja az olvasókat a saját csődjeibe és abba, hogyan jött ki ezekből. Ennél azonban sokkal fontosabb, hogy egyúttal segíteni is tud másoknak. Ilyen vonatkozásban a könyv az egyszerű csetlő-botló emberekhez szól, akik mi is vagyunk.

– *Rendkívül komolyan készül a szerepeire. Óriási feszültségben él, amíg rá nem talál a megformálni kívánt karakterre, sőt estéről estére megvívja a harcát a maga hőiséért. Hősből, pedig rengeteg volt az életében, évente úgy négy-öt...*

– Az ember már reggel tudja, hogy mit fog játszani este, és egész nap lélekben erre kell készülnie, erre kell koncentrálnia. Valóban feszültség teljes az ilyen nap, de ebben az ünnepélyes készülődésben öröm is van jócskán. Sőt amikor a közönség tagjai feltöltődve, boldogan jönnek ki a színházból, akkor az egész napos izgalom után bennem is minden a helyére kerül. Nehezen készülök a szerepekre, de számomra szép az ilyen fajta színészi alkotás. Én csak így tudom csinálni.

– *Nyaraláskor sem pihent, soha, egyetlen pillanatra sem kapcsol ki, nem feledkezett meg a szerepekről, gyűjtögetett jellemeket, mozdulatokat, hanglegjtéseket. Rengeteg áldozatot hozott a hivatásáért. A családja hogyan élte meg a szerepeire való készülődést, és egyáltalán az ön színészi pályafutását?*

– Az időt, amit arra szántam, hogy szerepeimben elmélyedjek, soha nem éreztem áldozatnak, sokkal inkább gazdagodásnak. A könyvben egy kicsit sűrítve, azokat a nyarakat ragadtam ki, amikor egy-egy nagy klasszikus előtt álltam, ami kétségtelenül meghatározta a nyarat. Hála Istennek, a gyerekek erről abszolút nem vettek tudomást. Nem éltünk megközelíthetetlen színész életet. Bár gyerekeink jártak színházba, de nekik papa és mama voltunk. Rengeteg olyan nyár volt, amikor a nyár a nyárról szólt és amelyet nem Cyrano, Jago vagy Peer Gynt társaságában töltöttem. Teljesen normális családi életet éltünk.

– *Többször említi, hogy fáj a búcsút venni egy-egy figurától. Talán úgy tűnik, hogy nem értem igazán a színészet lényegét, mégis megkérdezem. Nem lehet megenni egy szerepet, ha négy-öt éven át a színész vele kel és fekszik?*

– A négy-öt év nem minden szerepre vonatkozik. Ezek klasszikus szerepek: Hamlet, Cyrano Peer Gynt, Mégis kinek az élete. Bár a négy-öt év alatt ugyanazt a szöveget mondtam, de az engem ért öröme, bánatok hatására folyamatosan változtam. Velem együtt a szerepeim is formálódtak mindig annyival, amennyivel én alakultam, tapasztalataim bekerültek a szerepembe. És ami napról napra merőben más volt: a legnagyobb játszótárs, a közönség. Az ő érzelmeik, hangulatuk, visszajelzéseik hatására minden este egy kicsit különböző volt. Egyes szerepek úgy hozzám szegődtek, mint egy jó barát, akitől nehéz megválni, amikor elkezdik bontani a díszleteket, vagy szétosztják a ruhákat.

– *A Cyrano kapcsán hangzott el egykor kollégája kérdése: „Nem félsz?” Ma mi jelent nagyobb félelmet: megfelelni a saját, a közönség, esetleg a szakma elvárásainak?*

– Ma már a legnagyobb kihívás megfelelni a magam elvárásának, ami szigorúbb mint bárkié, és természetesen rengeteget számít a közönség véleménye. Húsz éve nem olvasok kritikát. Valahogy soha nem tudtak segíteni, még akkor sem, amikor ajnároztak. Ezt nem haraggal mondom, de nem sok hasznát láttam eddig a kritikának. A közönség reagálása az, ami számít, amikor itt Debrecenben vagy a Madáchban együtt lélegeznek, együtt gondolkodnak a színésszel. Az ember szinte érzi azt a láthatatlan áramkört, amelyet nem lehet manipulálni. Engem csak ez érdekel. Ez maga a színház.

– *Megtalálta minden szerep, amire vágyott?*

– Sokkal több talált meg. Bekerültem egy fantasztikus színházba, ahol a remek színészek mellett egy nagyszerű rendezővel, Ádám Ottóval, kerültem kapcsolatba, aki nemcsak a színház műsorát határozta meg, hanem abban is gondolkodott, hogy én mint színész milyen szerepeket játszsam el. Szerepálmom nem volt, mert az életemet kitöltötte az a sok minden, amit a Madách Színház elem hozott.

– *Mára rendezőként van egy jellegzetes színházi előadásforma, ami önt jellemzi. Az előbb említett Ádám Ottó mellett kik hatottak Huszti Péterre, a rendezőre?*

– Ádám Ottó mellett fontos volt Nádasdi Kálmán és Várkonyi Zoltán példája is, akinek egyébként növendéke voltam. Az angol színház, ahol sokat jártam, szintén nagyon erősen hatott rám. Igazából mégis úgy érzem, hogy sem színészként, sem rendezőként soha nem utánoztam senkit.

– *Ebben a világban, amikor a felszínesek és törtetőök érvényesülnek, amikor mindenki sztár akar lenni, amikor a kapcsolat sokszor többet jelent mint a tehetség, ön hogyan tudta megőrizni azt a fajta eleganciát, finomságot, amit feleségével együtt mindig is képviseltek?*

– Rengeteg mindentől kell sajnos visszahúzódnni éppen az ön által felsoroltak miatt. Néhány éve még attól tartottam, hogy a tanítványaimat elcsábítják majd a televíziós reklámok. Aztán rájöttem, sokkal nagyobb a veszély: erkölcsileg szétszűllött világban élünk. Nagyon nehéz a fiataloknak eligazodni, az egyetemet elvégezve azt mondani, hogy ezt akarom csinálni, ez az én utam. Talán túl nagy szavak, de nagy önfeláldozást követel és hihetetlenül erős tartást, ha megpróbálunk hűek maradni önmagunkhoz. Óhatatlanul, akaratlanul sebetek oszt, sértődéseket okoz, aki nem nyilatkozik mindenkinek, vagy egy-egy felkérést

visszautasít. Sokszor lemond az ember pénzről, talmi sikerről, visongásról azért, hogy ne kelljen maga előtt lesütnie a szemét. Sokkal boldogabb vagyok, amikor idegenek megállítanak az utcán és megkérdezik, hogy vagyok.

– *Az Utóiratban nem egészen értettem a Novogyevicsire való utalást.*

– Annak idején sokat jártunk az akkori Szovjetunióba szerepelni. Novogyevicsi egy gyönyörű pravoszláv kolostor. Megemlékezésével arra akarok utalni, hogy a politika, ami tőlem nagyon távol áll, kettészakította ezt a nagyon nehéz sorsú kis országot. Barátokat távolított el egymástól csak azért, mert más nézeteket vallottak. Keserőséggel tölt el, hogy egy országban, városban, lakásban élő emberekből egyszerre ellenségek lesznek. Ezeket a sorokat egyébként még rendszerváltozás előtt írtam, csak most került bele a könyvbe.

– *Cini, Isten csúzlíja című előadásukban feleségével Karinthy Ferencet idézték meg a debreceni közönség előtt, s tolmácsolták gondolatait arról, hogy nekünk embereknek hogyan kellene élnünk és tisztelnünk egymást. Hogyan érezték magukat városunkban? Milyen volt az itteni közönség?*

– Nagyon jó volt együtt játszani a debreceniekkel, akik nagyon értelmesek és rendkívül kedvesen fogadtak minket. Talán valami kis üzenetfélélet sikerült elhozni ebbe a nagyon szép városba, ahol korábban filmet is forgattam, de azóta nagyon megváltozott. Nagyon szép a templom, a tér és valami nagyon fontosat kaptunk a Munkácsy-trilógiától is. Remélem, mi is tudunk cserébe valamit nyújtani a debrecenieknek.